

中國民間常用中草藥選編

① 上 1

蘇廣洵編著

中国民間常用中草藥選編

上 (1)

蘇廣洵編著

ตำรา คัดสรรสมุนไพรที่ใช้บ่อยในพื้นที่บ้านจีน

ผู้เขียน ชู ก่วง สวิน (SU GUANG XUN)

ISBN 974-93834-5-1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

บรรณาธิการ : ชิงหยิน

ออกแบบปก : ชิงหยิน

ผู้เขียนอักษรปก : ชื่อเหยอฮุย

บรรณาธิการ : ชิงหยิน

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 500 ชุด

(แต่ละชุดแบ่งเป็น 3 เล่ม : เล่ม 1, 2, 3)

พิมพ์เมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

ราคา 1,680 บาท

พิมพ์ที่สถานเมืองการพิมพ์

บ้านเลขที่ 2 ซอย 11 ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่

จังหวัดสงขลา 90110

โทร. 0-7423-5163, 0-7436-4494

中国民间常用中草药选编

苏广洵编著

责任编辑：青云 封面设计：青云
封面题字：释若晖 责任校对：青云

印刷：泰国宋卡府合艾市参蒙印刷厂
电话：0-7423-5163, 0-7436-4494

开本 787x1092 1/32
印张 641.88 字数 1,360 千字
版次 2006年4月第一版
印次 2006年4月第一次印刷
印数 1-500套（每套分上、中、下三册）

定价：精装 **1,680** 铢

ISBN 974-93834-5-1

บทนำ

ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่มีโอกาสเขียนบทนำให้ตำราที่แต่งโดยรองศาสตราจารย์ชูกว้างสวิน ซึ่งเป็นอาจารย์ของผมเอง

อาจารย์ชูกว้างสวิน เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1934 ที่หมู่บ้านชนชาติจ้วง อำเภอฝูซุย มณฑลกวางซี (กวางสี) อาจารย์มีความสนใจเรื่องธรรมชาติและพืชพันธุ์มาก เรียนง่าย และรู้หลักทำนอง

คลองธรรมในการเข้าสังคม รวมทั้งเฉลียวฉลาดในการศึกษาเล่าเรียนเหนือคนทั่วไปตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อต้นทศวรรษที่ 50 ของศตวรรษก่อน อาจารย์ได้สอบเข้าไปศึกษาที่มหาวิทยาลัย จึงได้เดินทางไปเรียนที่นครปักกิ่ง และสำเร็จการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจงเอียงหมินจู่ จากนั้นได้ไปทำงานที่สำนักพิมพ์หมินจู่ มณฑลกวางซี (กวางสี) จนเกษียณอายุเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1994 ท่านเคยเป็นลูกศิษย์ของศาสตราจารย์หลี่ไฉซุย (มหาวิทยาลัยแพทยจีน มณฑลกวางซี) ซึ่งเป็นปรมาจารย์วิชาสมุนไพร 1 ใน 4 ของมณฑล เนื่องจากท่านทุ่มเทต่อการเล่าเรียนมาก จึงได้รับความเอ็นดูและการเรียนการสอนจากอาจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน จนสามารถเรียนรู้แก่นสารของยาพื้นบ้าน จากการทำงานด้านบรรณธิการมาเป็นเวลาหลายสิบปี ได้แต่งและเรียบเรียงตำรา เวชภัณฑ์ต่างๆกว่า 30 เล่ม รวมตัวอักษรที่ใช้กว่าสิบล้านตัว ส่วนตำรายาพื้นบ้านเฉพาะทางที่แต่งเอง (รวมทั้งร่วมกับผู้อื่น) เกือบสิบชุด ใช้ตัวอักษรประมาณสามล้านตัว เนื้อหาตำรายารักษาโรคของอาจารย์ชูกว้างสวินแหล่งที่มาจากพื้นบ้านและเผยแพร่ไปสู่ชุมชนพื้นบ้าน ทำให้

ชาวชุมชนพื้นบ้านได้รับประโยชน์ ชื่อเสียงของอาจารย์ชูกว่างสวินนั้นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปตั้งนานแล้ว แต่สิ่งที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่งของอาจารย์คือ แม้เกษียณแล้วยังยึดมั่นอุดมการณ์ไม่เปลี่ยนแปลง ท่านได้เดินทางมาพำนักที่ประเทศไทยพร้อมกับตำราที่ยังแต่งไม่เสร็จ และได้ใช้เวลาอีก 12 ปีจัดการแต่งตำรา **“คัคสรรสมุนไพรรักษาไข้บ๋อยในพื้นบ้านจีน”** จนสำเร็จเมื่ออายุ 72 ปี

จุดเด่นของตำรา **“คัคสรรสมุนไพรรักษาไข้บ๋อยในพื้นบ้านจีน”** คือ :-

1. เป็นตำราเล่มล่าสุดเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือที่มีเนื้อหาเหมือนกันที่วางจำหน่ายหลายปีที่ผ่านมา มีความหลากหลาย เนื้อหาทันสมัย สูตรยาครบถ้วน ขอบเขตการบำบัดรักษากว้าง มีภาพประกอบ คำอธิบายละเอียด สะดวกต่อการค้นหา เรียนรู้ง่าย เข้าใจง่ายและใช้ง่ายกว่า

2. สารสำคัญคือคำว่า **“พื้นบ้าน”** ในกรณีถิ่นที่อยู่ไม่มีโรงพยาบาลหรือหมอหรือห่างไกลจากตัวเมือง รวมทั้งไม่ต้องเสียเงินเสียทองหรือเสียเพียงเล็กน้อย ก็สามารถป้องกันและบำบัดรักษาอาการเจ็บไข้ได้ เช่น สุขภาพของพื้นบ้านที่เล่าลือว่า **“พืชสมุนไพรทาง หากรู้จักมันก็คือสิ่งมีคุณค่า”** นั้น เป็นคำเล่าลือที่ถูกต้องและเป็นความจริงอย่างยิ่ง

3. เป็นตำราเพื่อเรียนรู้ของผู้ที่มีความสนใจต่อยารักษาโรค ผู้ที่เริ่มศึกษายารักษาโรค สามารถเป็นทางเลือกสำหรับผู้ป่วยอีกทางหนึ่งรวมทั้งให้หมอรักษาผู้ป่วยทำการศึกษาทางคลินิกและเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานศึกษาวิจัยด้วย

4. เป็นสูตรยาที่มีประสิทธิภาพที่รวบรวมจากสมุนไพรรักษาพื้นบ้านและการใช้ของชุมชนพื้นบ้านมาเป็นเวลานาน รวมทั้งได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบกับทรัพยากรของประเทศต่าง ๆ แถบภูมิภาคเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ (โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย) เป็นเวลาถึง 12 ปี แล้ว พบว่าสมุนไพรส่วนใหญ่ของภูมิภาคนี้และพื้นที่โซนร้อนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่แตกต่างกับของจีน รวมทั้งปริมาณที่ใช้รักษาโรคและการแปรรูปเพื่อเก็บรักษาก็คล้ายคลึงกัน จึงได้ทำการปรับปรุงหลังจากศึกษา ทำให้เนื้อหายังสมบูรณ์แบบ ยิ่งเหมาะสมกับผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โซนร้อนของเอเชียรวมทั้งมนุษยชาติด้วย

5. องค์การ WHO ได้เสนอเมื่อปลายทศวรรษที่ 90 ของศตวรรษที่ 20 ว่า “ศตวรรษที่ 21 จะเป็นศตวรรษที่มนุษยชาติกลับสู่ธรรมชาติ” ทำให้ตำราเล่มนี้สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษยชาติศตวรรษนี้ จึงได้ตั้งความหวังว่ามนุษยชาติสามารถคืนสู่ธรรมชาติอย่างรวดเร็ว เพื่ออยู่กับธรรมชาติ พัฒนาศรีธรรมชาตื เผยแพร่ธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติให้เป็นประโยชน์และเจริญรอยตามธรรมชาติ

6. เป็นตำราสำหรับโรงงานผลิตเวชภัณฑ์เพื่อศึกษาการพัฒนาขยายงานใหม่ เพราะความหมายที่ WHO เผยแพร่คือ เวชภัณฑ์ที่ผลิตจากโรงงานเคมีนั้นมีผลข้างเคียงมากกว่าผลบำบัดรักษาผู้ป่วย จึงทำให้เราทราบว่า เวชภัณฑ์เคมีที่ใช้และมีหลักฐานปรากฏเป็นเวลาหลายสิบปีว่า ผู้คนเสียชีวิตทั่วโลกแต่ละปีมีกว่าร้อยละ 30 เกิดจากการใช้เวชภัณฑ์เคมี จึงได้เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องของสุขภาพพลานามัยให้มนุษยชาติ และเป็นจังหวะเวลาพอดีกับการออกสู่สังคมของตำราเล่มนี้ เพราะมันมีประโยชน์ต่อโรงงานที่ทำการผลิตเวชภัณฑ์ธรรมชาติขนานใหม่มากที่สุดทีเดียว จึงหวังว่าผู้ที่มิสตีปัญญาสามารถผลิตยาธรรมชาติมาปกป้องมวลมนุษย์ที่สูงด้วยสรรพคุณและราคาประหยัด ซึ่งเป็นความหวังสูงสุดของอาจารย์ของผม

อาจารย์ได้บำเพ็ญตนเป็นผู้ทรงศีลแล้ว แต่อาจารย์ของท่านบอกว่า

“ยังไม่ถึงเวลาเพราะขาดสมาธิ” (หมายความว่าจิตใจยังผูกพันอยู่กับตำราที่ยังไม่แล้วเสร็จ) แต่อาจารย์ก็สามารถดำรงตน สอนผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่น และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นตามหลักศาสนา ย้อนกลับไปดูเหตุการณ์หลังจากที่อาจารย์มาพำนักในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ. 1995 สมาคมพ่อค้าจีนเคียววางแผนที่จะสืบทอดวัฒนธรรมการแพทย์จีนในประเทศไทย และปลายปี ค.ศ. 1996 จึงได้มีจดหมายเชิญให้อาจารย์เป็นหัวหน้าคณะของ **“คณะตัวแทนเวชภัณฑ์มณฑลกว่างซีแห่งประเทศไทยจีน”** ศาสตราจารย์โอวแห่งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อี้วเจียงหมินจู่ มณฑลกว่างซีเป็นรองหัวหน้าคณะ และสมาชิกร่วมคณะประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลหลัวเจิง ผู้เชี่ยวชาญโรคตาทุติยภูมิโจว ผู้เชี่ยวชาญรักษาโรคมะเร็งกงเจิง ผู้เชี่ยวชาญโรคตาสถาบันศึกษาเวชภัณฑ์หมินจู่มณฑลกว่างซี ผู้เชี่ยวชาญเวชภัณฑ์ผสมผสานจีนและแผนปัจจุบันโรงพยาบาลหนานหนิงกระทรวงรถไฟ ผู้เชี่ยวชาญการผ่าตัดอวัยวะโรงพยาบาล เทียนหมินที่สองเมืองหนานหนิง และผู้เชี่ยวชาญเนื้องอกซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักงานศึกษาเวชภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นต้น เดินทางมาศึกษาที่ประเทศไทยในปีต่อมาเพื่อดำเนินการจัดตั้งโรงเรียน แต่เนื่องจากเหตุผลบางประการ จนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะที่อาจารย์และตัวผมเองต่างได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะการแพทย์แผนจีนจากกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย สามารถทำการบำบัดรักษาและสั่งจ่ายยาให้ผู้ป่วยคนไทยได้ตามกฎหมาย

ตำรา **“คัดสรรสมุนไพรที่ใช้บ่อยในพื้นที่บ้านจีน”** เล่มนี้ เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงแล้ว สามารถจัดพิมพ์และออกสู่สังคมในประเทศจีน แต่ที่จัดพิมพ์ในประเทศไทยนั้น มีความหมายพิเศษเกี่ยวกับสังคมนานาประเทศ

ซึ่งผู้ที่มีตำราเล่มนี้ ก็สามารถตรวจดูตามสารบัญชื้อโรค เพื่อบำบัดรักษา
ตัวเองและเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น ให้มีสุขภาพพลานามัยและอายุวัฒนะทุก
คน

ศิษย์ : หลินยูหมิง
เดือนมีนาคม ค.ศ. 2006
เขียนที่ กรุงเทพฯ

序言

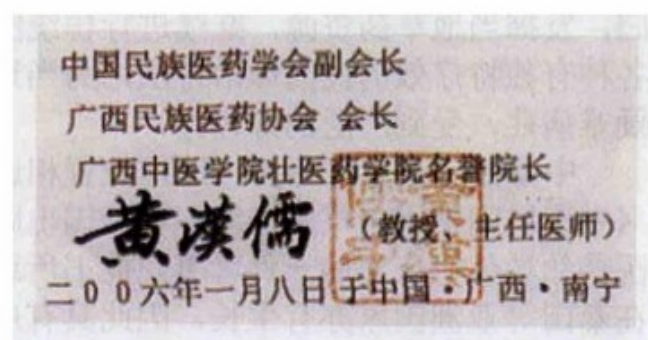
挚友苏广洵先生原籍广西扶绥县，壮族。早年毕业于中央民族大学，长期供职于出版部门，系资深编审。苏君博学多才，兼通儒释道及岐黄之术，尤其醉心于民族传统医药的发掘整理和研究提高。常常于编审工作之余，广泛涉猎中西

医药著作，不辞劳苦寻访民族民间医生，搜集方药及各种独特有效的诊疗方法，并身体力行，为百姓解除疾苦，于医道上自成一家。其所著《常见病民间传统外治法》一书于1989年出版，受到医药界同行的好评，亦足见其在这方面的功力非浅。

《中国民间常用中草药选编》是苏广洵先生的又一力作。精选中国民间常用中草药1017种，常用中成药123种，内容丰富多彩，临床方便实用，实为专业工作者及业余爱好者的良师益友。据我所知，此书稿早在1995年上半年就已完成，并在出版社排好版，即将付印。后由于作者筹备到国外发展而耽搁下来。十多年来，苏君在原稿基础上又作了若干补充修改，使其内容更趋完善。近悉该书准备在泰国公开出版发行，殊感高兴。中泰两国是友好近邻，壮泰民族是同根生的民族，理应加强合作和扩大交流。十年前我应邀访问朱拉隆

功大学及泰国生药学会，曾与陈一初博士、武昌博士、何宝才先生等泰国专家学者，讨论了两国民族传统医药的学术交流和开发问题，大家都意识到这是惠及两国民众的好事，应予大力促进。曼谷的数家媒体对此进行了报道。如今中国东盟自由贸易区的建立，中国东盟博览会每年在南宁市举办，为中泰两国和壮泰民族传统医药的交流与合作提供了前所未有的良好机遇。我深信《中国民间常用中草药选编》一书在泰国出版，必将为增进中泰友谊，促进两国在民族传统医药方面的交流与合作，作出应有的贡献。

欣喜之余，聊赘数言以为序。

序言

中医中药是世界上独树一帜的科学，是中国伟大医药宝库的重要组成部分，也是中华民族文化的一朵奇葩。苏广洵先生几十年如一日，身体力行，潜心研究民间中草药，取得丰硕成果。苏先生著有临床方便实用《常见病民间传统外治法》一书；参加撰编逾百万字的《广西民族医药验方汇编》，为丰

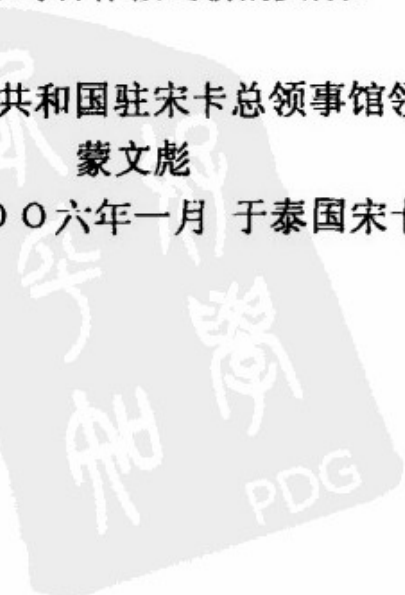
富民族传统医药宝库作出了宝贵的贡献。为了促进中泰两国传统医药领域的交流与合作，苏先生到泰国南部创建了草药种植园，发掘当地草药资源，继续进行传统医药的研究，同时收集各种有独特疗效的民间诊治方法，为当地百姓解除疾苦，医治疑难病症，受到广泛的好评。

中泰两国是友好邻邦，地理位置相近。苏先生又一力作《中国民间常用中草药选编》在泰国出版是中泰两国民间传统医药领域值得庆贺的一件喜事。此书所编入的部分民间中草药在泰国等亚洲国家亦有生长，因此具有广泛的实用性和重要的参考价值，得到泰国传统医药界人士和当地百姓尤其是华人华侨的欢迎。此书的出版必将为增进中泰两国人民的友好情谊，推动中泰两国传统医药领域的交流与合作做出新的贡献。

中华人民共和国驻宋卡总领事馆领事

蒙文彪

二〇〇六年一月 于泰国宋卡

爲我泰國執照中醫師蘇廣洵老先生
旅泰成功出版適應東南亞專著《中國民
間常用中草藥選編》題詞：

專精貴醫
地道貴藥
當精貴方
施足貴量

泰國衛生部東南亞泰中醫藥研究院
長、泰中醫學交流中心主任：陳仰和
博士。

2006-3-25 于曼谷

PDG

序言

中医中药源远流长，历经五千年至今，为我们东方人民在与疾病斗争中，树立了不可磨灭的功勋。毛主席说：“中医中药是一个伟大的宝库，应当努力发掘，加以提高”。“应当积极地预防和医疗人民的疾病，推广人民的医药卫生事业。”我在第二期《泰中医药学报

刊中的敬贺词中说：现代许多奇效良药，根源来自于民间土医土药。我们应该重视、爱护、发扬土医土药的发掘精神，给他们有合法光荣的地位。

苏广洵副教授又是中医师，在中国广西民族出版社供职期间，对中国民间中草药进行挖掘、搜集、整理、编辑、出版、临床应用实验，并进一步深入研究，加以总结提高。他花了二十年的心血，推广和发展民间中草药的应用实践，做了大量的工作。尤其在一九九五年退休以后，带着八十多种中草药标本来泰试植栽培，十多年来分别在泰国东北部及南部的合艾两地建立了“药用植物标本园”，以便进一步观察同种植物在不同的气候、地理环境中的生态及药效。通过亲身实验，丰富充实地编著了《中国民间常用中草药选编》一书。此选编一套三册，共两千多页，一千多种药，五千多条方，部分为祖传及本人验方。苏副教授、老中医师为了发扬和传承中医中药不辞劳苦、孜孜不倦、决意不改地完成他毕生的理念，这种精神值得敬佩和爱戴。这一贡献，对中医药界、民间社会、社区群体，

不论在学术探讨、药物研发、临床治疗以及防病治病方面将产生一定的深远影响。著作中有许多小方，对一些顽固病症及一些急重病症的疗效特高，在辨证论治之中体现其疗效显著。

我希望：这著作出版后，大家各备一套，供临床参考研究。也希望我们队伍内向苏老学习，尽心尽力为中医总会工作，团结一致，推动中医事业不断往前发展而努力。各位医师都应有自强不息，至善为止的精神。

2006年3月31日于曼谷

爲我會會員蘇廣洵醫師成
功在泰出版《中國民間常
用中草藥選編》有感而題：

南國仲景 非君莫屬

泰國中醫藥學會會長：陳文彪
醫師

2006-3-25 于曼谷

